Փունջը ՇԱԲԱԹ օրերը կը հրատարակուի: – Ցարեկան բաժանորդագինն է երկու եւ կէս արծաթ Մէճիտ կանխիկ վճարելի՝ թէ՛ մայրաքաղաքիս եւ իւր արուարձանաց եւ թէ՛ գաւառաց համար: –Վեց եւ երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կընդունուի: –Հատը 40 փարայ է, եւ կը գտնուի մասնաւորապէս Պանչէ Գարբու ջրավաճառ եւ գրավաճառ Պօղոս եւ Յակոբ աղայից խանութներուն: –Ծանուցման տողը 3 ղուրուշ է մէկ անգամի համար: Աւելի աժան կըլլայ աւելի անգամներու համար:

ՀԱՍՑԷ
Առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան
Կ. ՊՈԼԻՍ
Պալըգ–բազար Նաֆիյէ խան վերի յարկ Թիւ 16

ՓՈՒՆՋ

درعلیه‌ده بالق بازارنده نافعه خاننده اوست قاتده
۱۶ نومرولی اوطه‌ده پونج غزته‌سی صاحب امتیازی
حمپارسوم آلاجاجیان

ADRESSE
H. S. ALADJADJIAN
Directeur du journal Arménien
POUNTCH
16 Nafié-Han, Balouk-Pazar 16
CONSTANTINOPLE

Թիւ 2415 — ՇԱԲԱԹ — 1894 ՅՈՒՆԻՍ 18

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՓՈՒՆՋԻ

Թոփրազգալէ . 31 Մայիս 1894 : – Տօսիի նահապետական տունը . – Համբարձման տօնադարձն : – Ցայտնի է թէ՝ ամէն ժամանակ որ գաւառներն բարոյադիտութիւն եւ տնտեսական ուսումն զարգացած է եղել ընդգրկելով մշակական արուեստն, մայր հողն միշտ պակած է զիրենք, տալով առատ հացի, իւղի եւ մեղրի պաշար, եւ երբէք հիմնական չափ ապրուստի մատամնջութիւն չէ պատճառած իրենց. զի ժիր մշակներ էին եւ հայ եկեղեցւոյն հաւատարիմ: Սակայն ցաւալի է տեսնել այժմ. նոքա որ ուսում չունին եւ գրչի փոխարէն մաճ են բռնած, աւելի կուշտ են եւ հանգիստ քան զանոնք, որ դպրոցէն դուրս գալով իբր քիչ մը կարդացուոր, հողէն ձեռք են քաշած, որով իրենց մեծ մասն այսօր պարապ սարապ կը շրջին, անարգելով կոչնեցնելով իւրեանց թանկագին օրեր եւ ստացած թեթեւ ուսումն, քանզի նա ըստ հանգամանաց եւ ըստ տեղւոյն հողի պայմաններուն հետ հաշտ չէ: Առ այս՝ իբր ապացոյց յառաջ կը բերեմ մի նահապետական մեծ գերդաստան. դա է ի Ներքին Բասեան Տօսի բնուած գիւղում բօյաղըջը տուն անուամբ, որ աւելի քան 80 անդամներից կը բաղկանայ, որք յոյժ սիրով եւ միաբանութեամբ կապրին մէկ յարկի տակ, իրենց արհեստի յարմար ստացած բանաւոր կրթութեան բերմամբ: Իբրեւ քաջ հողագործ, նաեւ ամէն տեսակ արուեստ, նախշ ու նմուշ կը գործածուի այդ տան երկու սեռէ անդամներու ձեռքով, որք ի ժամու կուտան իրենց պըտուղը: Միով բանիւ՝ նոյա վրայ լաւ գաղափար կազմելու համար պէտք է յիշել երանելւոյն Ցոբայ տունը: 1000 գլուխ ոչխար ունին, երկու հօտի բաժնուած՝ կթան եւ ծախու, որոնց ընտիր բրդէն իրենք կը պատրաստեն իրենց հագուստի, փռուածքի եւ կօղինքի մեծ մասը: Մօտիկ 100 հատ կըթան կով ունին. 70-80 մատակ, 150 հորթ ու ձագ, որոնց ամէն մի տեսակի նախիրները առանձին առանձին կերթան դաշտ: Տան մօտ, բանջարանոցի մը մէջ, գեղեցիկ տեղ մը կը բռնեն մեղուանոցը եւ հաւնոցը: Տարին առնուազն 100 լուծ.ք եղան գոմէշ կը լծեն, 20-30 հօտաղ մշակ կը վարձեն. 500-600 քիլէ սերմ կը ցանեն լաւ մշակուած հողի մէջ եւ մէկին 100 կը վերցնեն: Բանջի ունին սեպհական ընտիր վարելահողեր եւ մարգագետին եւ երկու թանկագին ագարակ, որոնց մէջ տարին 12 ամիս ոչխար կընայ արածիլ: Ունին քանի մը ջրաղացներ, ձիթահանք, յարդի, խոտի ընդարձակ մարագներ, ցորենի, գարիի մթերանոցներ, որոնց մէջ միշտ հին ու նոր իրար կոխած է. ժամանակ չէ եղած, որ նոքա աղքատի, սոոր անոր բաժին չըտան եւ իրենց ամենայն ինչն առատ չլինի: Վանքի պէս տուն է նա. թէ եւ մեր մօտ գտնուած վանքերն այժմ այս վաղեմի տիպըն ու պատկերն չունին լինելն: Այժմ տեսնելով նոքա որ նախնի տան ջոջ թոնիրը չկշտացներ զիրենք եւ զայլս, մի փուռ բացին, որ օրը աւելի քան 5-6 քիլէ (1 քիլէն 4 լիտր է) ցորենի ընտիր ալիւր կը շաղուի, թխուի յատուկ փռապանի մը ձեռքով: Եւ այս, ամենը մինչ երեկոյ կըսպառի ձրիաբար՝ զանազան տեսակ կերակուրների հետ: Ամենէն աքանչելի է որ խիստ կարգ ու կանոնով կընթանան, միշտ պզտիկը մեծին հնազանդ եւ պատրաստ նորա հրամաններն կատարելու: Երկու ջօջուոր. մի այր եւ մի կին՝ իրենց ստորակարգեալ տնտեսներով, վերակացուներով կը դարձնեն տան եւ գիւղի գործերն, որ մեր տնտեսական կեանքի հիմքն կը կազմեն: — Արդ՝ Մայիսի ըղձուարճալի օրերէն մէկն է, որուն մէջ ոչ միայն հոգեւոր այլ նաեւ մարմնաւոր դասն ժողովրդոց եկեղեցիէն դուրս գիւղի մէջ, դաշտի մէջ հագած կապած երգելով պիտի խաղան, խնդան: Կարծես՝ ա՛ռ հասարակ քար, թուփ, սար, ձոր եւ ամէն շարժուն առարկաներ մի խոր տպաւորութեան տակ կըկայտռեն, ցնծան օրն իբրեւ Աստուածորդւոյն այդ նշանաւոր օրը տօնելու: Երկնից մէջ արեգական պայծառ քանց ամէն օր կը շողշողայ բոլոր արարածներն լուսաւորելու: Օդին մէջ թռչունք աղուորիկ կը ճռվլան կերգեն կամ օրհնեն ծաղկանց վրայ ել եւ էջ կազմելով. հայ մանկտին նոյնպէս թեւաւորած ծաղկէ ծաղիկ ճախրէ, սլանայ վաղ քաջ ընդ առաւօտն՝ նոյա գեղեցկագոյններն ժողովել ի գիրկս իւր: Ոչ միայն հօտաղներն, այլ նաեւ աղջկունք՝ եօթն աղբերց ջրով լուացուած՝ վարդի պէս կարմրած, իրենց ծաղկազարդ վիճակաման մէջ ամէն տեղէ ջուր լեցրած, շատ վիճակներ երգելով քաղցրաւաճ: Այն ժամանակ ժամկոչն ամէնօրեայ օրհներգով զհաւատացեալ բազմութիւնն յեկեղեցի կը հրաւիրէ, որք Ս. Պատարագից զկնի դուրս կելլեն այդ երկսեռ մանկանց դասուորեալ թափօրն տեսնելու: Այդ կարգին մէջ ամենէն յառաջ մարդուս ուշադրութիւնը մի բան կը հրաւիրէ իւր վրայ, որը իւր դրոշով եւ համեստութեամբ նման է կարմիր վարդին, իսկ եղջիւրօք՝ վայրի ցլոյ, եօթն ջրով մաքուր լուացուած, բիւրաւոր տեսակ ծաղիկներով շարուած նախշուն ծանրակենաւոր կապերտ մը վրան ձգուած, մանրիկ բօժօժներ (զանգուլակներ) պարանոցէն կախուած, պախուրցն ի գլուխ՝ կայտառ հօտաղներէն մին բռնած. այլք, որք դայդ բերին կող ու կուշտ առած, ծաղկանց փունջեր ի գիրկս գիւղ կը մտնեն, քշելով համբարձման եզն: Ասոնք մի կողմէն, աղջկունք միւս կողմէն, որ իրենցմէ ընտրեալ ճերմակ քօղով ծածկուած հարս մը վիճակամանն ի գիրկ, ինչպէս նոյա զարդարեալ եղն անէ տուն կը շըրջին, տանտիկնոջ մի մի ծաղկանց փունջ կը մատուցանեն, նորա փոխարէն օրհնութիւն, դդալ մը իւղ, քանի մը ձու առած, ձեռք կը պագնեն, տնէն կերթան ուրախ ուրախ: Կարգով բոլոր տըներն լմննելէ վերջ, գիւղէն դուրս քիչ մը հեռուն գեղեցիկ ծաղկաւէտ տեղ մը կը հաւաքուին թաղալու (պարերգ). կըսեն պար եւ այլն կը խաղան. ամէն հասակէ անձինք ժողված մոխիկ կընեն. ամանք գոմէշ կը կռուեցնեն, ձիարշաւ կընեն կամ կը լողանան այդ օրուայ սուրբ ջրով: Այդ օր բոլոր տներ կաթնապուր եւ մատաղի միս կեփեն. Հօտաղներն եւ աղջկունք, իրենց հաւաքած ձուն եւ իւղը ձուածեղ եւ ձիլորի կուտեն՝ ուրախ ու զուարթ երգելով, երկնային ախինով լեցուած, եւ կը ցրուին կերթան ի տունս իւրեանց:

Փ. Ց. Մուրատեան

Թալաս . 7 Յունիս 1894 : – Աղետաբեր Մայիս մը : – Ամէն տարի այս եղանակն յորդառատ անձրեւներով կուռգէր, կողոգէր արտերն եւ այգեստաններն. արդիւնաւորութեամբ ժողովրդոց պիտոյք հայթայթելով, ամենուն երեսին գոհութեան եւ ուրախութեան նշյլներ կը շողացնէր: Բաղդաբախդ զեփիւռն ամէն հոգւոյ վրայ գուրգուրալով, պայծառ եւ զուարթադէմ առաւօտն մեղմիկ մեղմիկ զմեզ ողջունելով մեր կենաց աշխոյժ ու աւիւն կը պարգեւէր: Բայց դժբաղդաբար այս տարի կենսատու գարնան Մայիսը մեզ համար շատ դժբաղդ եւ ձախորդ անցաւ. Մայիսի 5 էն մինչեւ ցայսօր անձրեւի կաթիլ մ'իսկ դեռ տեղացած չէ ո՛չ Կեսարիոյ եւ ոչ նորա մօտաւորն եւ շրջակայ գիւղաքաղաքաց մէջ: Աւերիչ եւ քանդիչ հովմ շաբաթէ մը ի վեր տիրելով՝ կըսպառնայ չէնքերըն ի հիմանէ խախտել. բանջարեղինաց եւ այգեստանեայց մեծամեծ վնասներ հասուցած է եւ դեռ կը հասուցանէ. մեծ երկիւղ կայ որ եթէ այսպէս մի քանի օր եւս խոտի շարունակէ, տուներու քանդումով մարդկային կորուստներ եւս պիտի պատահին: Արդէն ծաղկանց եւ բանջարանոցներն գըրեթէ չորնալու վրայ են: Ջերմութեան սաստկանը օրէ օր կը սաստկանայ. ժողովուրդն տաքութենէ կը տառապի կընեղուի. մեծ տըխրութեամբ եւ դէտակն յերկինս՝ յորդառատ անձրեւի կըսպասեն: Ուրիշ քաղաքաց մէջ երեւան եկած հնտախտի պատճառաւ Կեսարիոյ շրջակայ քաղաքաց եւ գիւղաքաղաքաց հաղորդակցութիւնք ընդհատեալ են. ահա այս պատճառաւ արմտեաց եւ այլոց մեծ սղութիւն կայ, – ալիւրին պաթմանը (6 օխա) 6 ղրշ. ածուխին $2\frac{1}{4}$, հացին օխան 25 փարայ. եզին միսը՝ 4-5 ղրշ: Թալասու մեծամասնութիւնը աղքատ դասակարգէ լինելով՝ կարօտ է բարեսէր անձանց օգնութեան եւ ձեռընտուութեան: Այս աղետից բարձման համար՝ 4 օր յառաջ վերի թաղի Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ մէջ հանդիսաւոր Պատարագ մատուցուեցաւ, եւ յետ աւարտման եկեղեցւոյ գաւթին մէջ, ի ներկայութեան ստուար բազմութեան, հասարակութեան հանդանակութեամբ՝ մատաղ բաշխուեցաւ բազում աղքատաց:

Կ.Գ. Սէյեան

Սեօլեօզ . 10 Յունիս 1894 : – Կարկուտն : – Նախորդ նամակաւ մը ուրախութիւն կը յայտնէինք գիւղիս վայելած գարնանային պերճութեանց վերայ, եւ անդ ի մասնաւորի կը դուժէինք տեղւոյս դաշտային թթաստանեայց տերեւներու այրել ու չքանալն, եւ հետեւաբար քառասուն առ հարիւր վնասն: Այս անգամ սակայն մեր լուրերն իսպառ առաջնոյն հակապատկերն են, եւ համակ աննպաստ երկրագործութեան: Նորեկ ամառն, քան զգարունն առաւել քանդիչ եւ աւերիչ հարուածներով ծանրացաւ գիւղիս վերայ կարի աղետալի վնասներով. դեռ երէկ, մինչդեռ այն հեշտալիր գարունն իւր հրաժեշտի ողջոյնը կուտար, ամառն ալ իբրեւ մի յաւակնոտ ախոյեան կը դուժէր մեզ քան կաւետէր իւր գալուստը յանախորժ ձայն խօլ որոտման, շանթահարիչ կայծակնեց եւ սոսկալունչ փոթորկի: Հորիզոնի կապուտաղեղ կամարին տակ, որ այլ եւս ձիւնափայլ եւ սեւաթոյր ամպերով բարդ ի բարդ կուտակեալ էր գիրկ ընդխառն, չէին լսուեր բնաւ երգեցիկ թռչնոց գեղգեղանքն. նոքա արդէն սուր բնազդմամբ մը քաշուած, մեկուսացած էին իրենց ապաստանարաններն, եւ ոչ իսկ ծառոց եւ ծաղկանց հրապոյրներն կը նշմարուէին. ընդհանուր տըխրութիւն եւ լռութիւն մը պատած էր վեր հորիզոնի եւ վար երկրի վերայ. միայն մերթ ընդ մերթ տեղի ունեցած ամպոց որոտումն եւ կայծակնց փայլատակումն կը կը փարատէր այս լռութիւնը, եւ հաւաստել կուտար մեզ վտանգի մը մօտալուտ լինելն, որ չտեւեց ընդ երկար. ցերեկի $3\frac{1}{2}$ ին, կարծես՝ համաշխրհեղեղեան սոսկալի պատկեր մը կը պարզուէր մեր աչաց առջեւ, ա՛յնպէս որ կարկուտ, անձրեւ եւ փոթորիկ իրենց եռամանիք հարուածներով սկսան սարսափելի հեղեղներ յարուցանել, մինչեւ դետակներու փոխարկել փողոցները, եւ պարտէզներն՝ աւազաններու: Այդ միջոցին կը լսուէր մօտակայ պարտիզաց պըտղալից ծառերու սոսափիւն ճարճատումն եւ տանց պատկերներու ջարդակոտոր փշրումն. երկրագործը, որ յառաւօտու խինդ ի կուրծս փութացած էր իւր պարտէզն եւ նորանոր խնամօք զբաղած, կարկտի առաջին հարուածոց տակ իւր այնքան քրտնաթոր աշխատութեան ի դերեւ ելնելն տեսնելով՝ սոսկմամբ, յուսահատ եւ աղեխարշ կը փութար ի տուն: Ճիշդ տասն վայրկեան տեւողութենէ յետոյ դադրած էր մերթ կաղնիի եւ մերթ ընկուզի խոշորութեամբ տեղացող կարկուտն. այլ դեռ կը շարունակէր յորդահոս անձրեւն սպառնալից հեղեղներով, որ սակայն չէր զօրեր կասեցնել այն ամենը, որք աչաց առջեւ ունէին վնասն. վասն որոյ կարի հապճեպով կը սրանային իրենց ինչքերուն վերայ՝ ականատես լինելու անձամբ կարկտի եւ անձրեւի պատճառած վնասուց: Տխո՛ւր էր վերադարձնին. կը տեսնուէր շատերու աչերն ուռեցած արտասուաց զօրութենէն, եւ շատերու ալ կերպարանաց վերայ բացորոշ կը կարդացուէր յուսահատութիւնն, ոչ միայն աղքատին, այլ եւ ընչաւէտին իսկ. այլ եւս հասկցուած էր աղէտն, այլ եւս անձնիւր ոք կեանքը եւ ապրուստի անձկութիւնը կը դիտէր պարզուած իւր առաջ, քանի որ կարկուտի եւ անձրեւի կը զոհէր իւր նիւթական շահքն, որ ըստ քննութեան կը հասնէր 400 արտավար թթաստանի պարտիզաց, 800 արտավար այգեստանի եւ 20000 ձիթենեաց, թողլով ուրիշ մանր մունր կորուստները, որք նշանակութիւն չունին վերիններուն քով: Այժմ Սեօլեօզցւոյն յոյսն է նախ Աստուած եւ բարեգութ Կայսրն, եւ երկրորդ դաշտային ձիթաստանաց եւ այգեստանաց ինչքերն, որ գոնէ բարեբաղդաբար զերծ մնացած են յիշեալ հարուածներէն:

Վ. Ց. Տէրէճեան

Իսկիւտար-Իմաստէ · 16 Յունիս 1894 ։ — Կիւրակէ է ․ Պէյլեր օղլուի պարտէզին մէջ Սինանեանի խումբն գեղեցիկ կտորներ կը զարնէ ․ միայն տխրական դէմքեր են, որք նստած գեղեցիկ ժամեր կանցունեն ։ Իւսկիւտար պարտէզ երթալն իսկ սկզբունքի խնդիր դարձած է ․ վերն Չիֆթլիկի պարտէզն գացող մը երբէք ուրիշ տեղ մը չերթար ․ Պէյլեր օղլուի պարտէզն գացող մը մի ուրիշ վայր չէ կարող երթալ ։ Իւսկիւտարցիք արդարև հաստատամիտ մարդիկ են ․ անգամ մը որ սեւին ճերմակ ըսին, այլ եւս միշտ նա պէտք է ճերմակ ըլլայ ։ Ասոր համար է որ իգական սեռին մեծ մասն ևս իրենց անճաշակ տարազներն փոխելու մէջ կամակորութիւն կընեն ։ Դեղնագոյն կերպասներն ընդհանրապէս Իւսկիւտարի համար շատ աւելի մեծ քանակութեամբ կըսպառեն Բերայի մէջ վաճառատունք ։ Դոյ գոյներուն հետ քէն ըրած են ։ Տարիներու շարքն թերեւս հաշտութիւն գոյացնէ ։ — Այս մի քանի աւուրց մէջ զանազան թերթերու մէջ երկու սեռէ, փափուկն և զօրաւորն, մեկզմեկու դէմ յօդուածներ կը գրեն բացատրելու համար ամուսնական խնդիրներ ։ Այսպիսի բարձր խնդիրներ անշուշտ բարձր անձնաւորութիւնք կրնան լուծել ։ Այս խնդրոյ վրայ գաղափար մը յայտնելու անկարող կըզգամ զիս ․ միայն թէ իգական սեռն ինչո՞ւ նամակներն բոլորովին լռջաբար չչարադրեր ․ կը մոռնա՞ն թէ իրենք աղջիկներ են, փափուկ սեռին կը պատկանին և փափուկ սեռին միշտ շատ աւելի պարկեշտ լինել հարկ է ։ Նաև կը զարմանամ թէ արական սեռն ինչո՞ւ իր իրաւունքներն յայտ մեղմօրէն կուզէ հաստատել ։ Կը հաւատամ թէ փափուկ սեռն միշտ տկար լինելով միշտ մեղմութեամբ և փափկութեամբ վարուելու եմք ։ Բայց կան պարագաներ՝ յորս քիչ մը խստանալ անհրաժեշտ է ։ Այսօր գրեթէ ամէն դասակարգէ աղջկանց ոչ-սակաւք միայն ամուսնացած լինելու համար ի խնդիր ամուսնոյ ելած են ։ Արք այդպիսեաց հիւանդ հոգին չհասկընալու չափ միամիտ չեն ։ Աղջիկներն ինչո՞ւ ամուսնանալէ վերջն իրենց տան մէջ չունեցածն իրենց ամուսնոյ յարկին մէջ կուզեն տեսնել ։ Ճշմարտութիւն մ՚է որ փնտռող անհատ մը միշտ մոլութեանց, վատթար ու յոռի սովորութեանց հետամուտ կը լինի ․ արական սեռն տեսնելով այսպիսեաց ընթացքն՝ իրենք եւս յոռի սովորութիւններ իւրացուցած են ․ — դրամօժիտ առնելու դէշ սովորութիւնն ։ Զարմանալի է որ այս եւս աղջկանց ծնողքներէ առ երիտասարդս փոխադրեալ սովորութիւն մ՚է ։

Մ. Գայըգճեան

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Դատական և կրօնական գործոց Վսեմ. Նախարարն երեքշաբթի երեկոյ յատուկ պաշտօնագրով մը ծանոյց Ամեն. Տ. Խորէն Սրբազանի թէ՝ Օգոստ. Սուլթանն հաճեցաւ ընդունիլ իր հրաժարականն ։ Նորին բարձր Սրբազնութիւնն, հինգշաբթի, Պատրիարքարանի գործակատար Ֆըրէնկեան էֆէնտիի հետ կայսերական պալատն երթալով՝ իւր պատրիարքական պաշտօնավարութեան ատեն վայելած կայսերական բարեաց համար շնորհակալեաց ուղերձ մատոյց, և անտի Բարձր. Մեծ Եպարքոսին և բարձրաստիճան նախարարաց այցելեց ։

— Հիւանդանոցի վերատեսուչ պետ կարգեցաւ տոքթոր Էլմասեան էֆէնտի, որ՝ կայսերական բժշկական վարժարանէ վկայական ստանալէ ետքը՝ ի Փարիզ վերատեսչութեան և կանացի հիւանդութեանց ուսումն աւարտած և 1-2 տարիէ հետէ մայրաքաղաքս վերադարձած է ։

— Կրթական պաշտօնատունն գրեր է ի Պատրիարքարան թէ Դպրոցասէր Տիկնանց վարժարանին մէջ հանդէս կատարուեր է առանց կանխաւ ծանուցանելու, և թէ այսուհետև պէտք է այդպիսի դպրոցական հանդիսից համար կանխաւ տեղեկութիւն տալ կրթական նախարարութեան ։

— Երզրումէ լուր կուտան թէ՝ յիշեալ քաղաքի մէջ սովու պատճառաւ աւերյած են աղքատք ու կարօտեալք, և թէ՝ Գեր. Առաջնորդն, Տ. Ղեւոնդ Սրբազան, եկեղեցւոյ մէջ անձամբ պնակ շրջեցունելով, միշտ նախադասելով նպաստամատոյց յանձնաժողովին, և բարեկեցիկ դասէն հանդանակութիւն ընելով, կը նպաստէ կարօտելոց ։

— Թարիֆ լրագիրն՝ Մոնիթէորէ առնլով հրատարակած է այս առաւօտ թէ՝ դատական ու կըրօնական գործոց նախարարն գըրած է ի Պատրիարքարան Հայոց, որ Կրօնական ու Քաղաքական Ժողովք պատրիարքական Տեղապահ մը ընտրեն ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եգիպտոսի Խտիվն՝ Բարձր․ Ապպաս փաշա՝ երկուշաբթի երեկոյ մայրաքաղաքս հասաւ ։ Կայսերական պալատէն Մէճիտա ու Շաքիր փաշայք շոգենաւը գնալով՝ Նորին բարձրութեան հետ Տոլմա-Պաղչէի պալատն առջևելան, և անտի պալատական կառօք՝ Եըլտըզի պալատն, ուր Ապպաս փաշա Օգոստ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւ ունեցաւ, և Բարձր. մեծ Եպարքոսի, բարձրաստիճան պալատականաց, և Եգիպտոսի արտասովոր պատուիրակ Ղազի Ահմէտ Մուխթար փաշայի հետ ընթրելէ ետքը՝ Պէպէքի ծովեզերեայ ապարանքը դըրնաց ։ Նորին վեհափառութիւն՝ ի նշան համակրանացն, հրամայեց Խտիվին որ ուզած ատենը կայսերական պալատն գայ ։ — Եգիպտոսի Նախարարապետ Նուպար փաշա՝ ի բացակայութեան Խտիվին, պիտի փոխանորդէ ։ — Երեքշաբթի դեսպանատանց առաջին թարգմանք, պետական անձինք և այլք այցելեցին ։ — Խտիվին հետ եկած են գլխաւոր արարողապետ Մէճիտա Ապանի փաշա, թիկնապահ Ապտ իւլ Հալիմ փաշա, բըժիշկն Դօմինոս փաշա, հրամանատարն Էլ Մահրուսէ շոգենաւու, որով եկաւ, պալատան թարգմանութեան գլխաւորպետ Ահմէտ Շէֆիգ պէյ, թուքերէն թղթակցութեան դիւանի փոխանօրէն Մէհմէտ Իզզէթ պէյ, և արարողապետ Ալի Շահին և Մէհմէտ Եավէր էֆէնտիք ։ — Խտիվն երեքշաբթի ի պալատ ելաւ դէպ ի Վապոր, և փոխադարձ այցելեց Նախկին Խտիվ Իսմայիլ փաշայի ։ — Եղբայրն Մէհմէտ Ալի պէյ, որ Եւրոպա կը գտնուէր ուսման համար, չորեքշաբթի Կ. Պոլիս եկաւ ։

— Սերվիոյ Աղեքսանդր արքայն չորեքշաբթի կէս օրէն ետքը Սուլթանիյէ շոգենաւով մայրաքաղաքս եկաւ ։ Կայսերական պահակնաւն՝ զարդարեալ՝ ողջունեց 21 թնդանօթ արձակելով, և Բարձր. Մեծ Եպարքոսն ու արտաքին գործոց նախարարն շոգենաւ երթալով՝ ի դիմաց Նորին կայսերական Վեհափառութեան բարևեցին, և կէս ժամ ետքը Աղեքսանդր արքայն պարագային հանդերձ, յատկապէս պատրաստեալ շոգենաւակներով Թօփհանէ ցամաքն հանեցին, ուր ընդառաջ ելաւ Թօփհանէի Միւշիրն, և անտի պալատական կառօք Եըլտըզի պալատն ելան, ուր Օգոստ. Սուլթանն մեծարանօք ընդունեց զինքն ։ Երբ արքայն հրաժարեցաւ իւրն յատկացեալ, Նորին կայսերական Վեհափառութիւնն Իմթիյազ պատուանշանը զըկեց ընդհանուր արարողապետին միջոցաւ, և հաճեցաւ փոխադարձաբար այցելել ։ Երեկոյին կոչունք տրուեցաւ պալատան մէջ ․ ներկայ էին դեսպանք, նախարարք և բարձրաստիճան պալատականք ։ — Արքայն հագած էր սպայակոյտ զօրավարի կարմիր համազգեստ և զանազան պատուանշանով զարդարեալ էր ։ — Առաջիկայ Օգոստոսի 2 ին պիտի լըրացունէ 18 տարիքն ։ Գիտէ գաղղիերէն, անգղիերէն, գերմաներէն և ռուս լեզուներն, և քաջահմուտ է աշխարհագրութեան, պատմութեան և զինուորական ուսմանց ։

— Յունաց Ս. Պատրիարքին փոխանորդն դիւանապետին հետ գնաց այցելեց Եգիպտոսի Բարձր. Խտիվին, և գաղղիական դեսպանատունն ալ երթալով յաւակցութիւն յայտնեց ։

— Յունաց Ս. Պատրիարքին կողմանէ՝ 4 մետրապոլիտք Պատրիարքարանի գործակատարին և գլխաւոր քարտուղարին հետ այցելեցին առ Աղեքսանդր արքայն, և այսօր ալ ինքն Ս. Պատրիարքն կերթայ, և վաղը Ֆէնէրի մայր եկեղեցւոյ մէջ հանդիսաւոր Պատարագ պիտի մատուցանէ, որոյ համար կանխաւ պատրաստութիւններ եղած են ։ Ներկայ պիտի գտնուի արքայն պարագաներքն հանդերձ, և եկեղեցւոյ մէջ պատրիարքական աթոռոյն դէմ աթոռ պիտի ունենայ ։

— Յանձնակատար Իսքէնտէր Պէշլիրեան, Խաչիկ Պադալեան, Պետրոս Նազօեան, Մարտա և Վարդան՝ Կ. Պոլսոյ պատժական առաջին դատարանի առջև դատի ենթարկեալ էին, ամբաստանելով թէ՝ Պիթլիսի դիւղօրէից բընակչաց արմտիքն ու կալուածներն կը դրաւեն խաբէական պայմանաւորներով ։ Հինգշաբթի վախճան տրուեցաւ այս դատին ։ Իսքէնտէր Պէշլիրեան, Խաչիկ Պադալեան և Վարդան եռամսեայ բանտարկութեան դատապարտեցան ․ իսկ միւսներն արձակեցան իբր անպարտ ։

— Օգոստ. Սուլթանն հրամայեց 50000 ղրշ ալ ծախք ընել՝ Ընդարէի նահանգին քանի մը կողմերն տիրող թօլէրայիին առանց ճարակման բարձման համար ։

— Բերլէնիթէլ առ Սապահ լրագիրն հեռագրեր են թէ՝ տեղւոյն քաղաքապետութեան բըժիշկ Բեամիլ էֆէնտի թօքախտի դէմ պատուաստ դեղ մը գտած է ։

— Անցեալ շաբաթ օր Սամաթիոյ կողմն հրդեհի դէպք մը պատահեցաւ, և գեա ջրհանկերք չհասած՝ առաջքն առնուեցաւ, սակայն Եահուտի Յակոբ անուն ջրհանկիր մը սաստիկ վառելուն պատճառաւ շուտը կորեր մեռեր է ։

— Իզմիրի, Սերվիոյ արքային մուտքն տեսնելու համար՝ հրեայ տան մը պատշգամին վերայ 15 հրեայ կանայք գտնուած ատեն, պատշգամն փլեր, և կանանց 8 ը՝ վիրաւորեր ու 2 ը մեռեր են ։

— Պէյրութէ կը գրեն թէ՝ Վասի իւլ Աճէմի կողմերն երկաթուղւոյ շինութեան աշխատող գործաւորաց վերայ տեղ մը փլչելով, 3 հոգի մեռան ։

— Վանայ Խարբերդ դիւղի մէջ Յովհաննէս Մանուկեան անուն խոհանոցին մէջ երկնցած պառկած ատեն, խոհանոցին երդիքէն բաց տեղէն յանկարծ հրացանի գնդակ մը գալով մխեր է կըռնակը, և 5 ժամ ետքը մեռեր է Յովհաննէս ։ Գիւղին ոստիկաններէն Մահմուտ ու Սաուդ հրացանին ձայնը լսելով գնացեր Յովհաննէսի հարցուցեր, և նա ալ ըսեր է թէ՝ ինքն թէպէտ տեսած չէ զինքը վիրաւորողն, բայց իրեն ոխերիմ Ալուշ ու Իզզէթ կը կասկածի ։ Հետևաբար սոյն ձերբակալուեր և Վան տարուեր են, և քննութեան համար պաշտօնակալք զրկուեր են գիւղն ։

— Պիթլիսի ոստիկանապետ Ահմէտ Բեամիլ պէյ, Հալէպի ադանիական հիւպատոս Գ. Նիգօլա Մարգօրալօ, Երզրումի նախկին կուսակալ Հասան Խայրի փաշա, և ի Մուսուլ Բրիտանիներու Պատրիարք Իլիա էֆէնտի մեռան ։

Պատուանշան, Աստիճան, Պաշտօն եւ Պարգեւ

Առաջին աստիճանի Շէֆգաթ պատուանշան՝ Եգիպտոսի Խտիվ Բարձր. Ապպաս փաշայի քերց ։ — Երկրորդ աստիճանի Մէճիտիյէ՝ Ֆիզանի կառավարիչ Սաֆվէթ փաշայի ։ — Բիւրզէրինի կառավարիչ կարգեցաւ Թօզատի կառավարիչ Նազիմ փաշա ։ — Թօզատի կառավարիչ անուանեցաւ Բիւրզէրինի կառավարիչ Մահմուտ պէյ ։ Պոլսոյ աստիճան՝ Կ. Պոլսոյ վերաքննութեան դատարանի ընդհանուր դատախազ Խալիտ պէյի ։ — Սուրիոյ կուսակալ կարգեցաւ՝ Հալէպի կուսակալ Օսման փաշա ։ — Հալէպի կուսակալ անուանեցաւ Նախկին կուսակալ Հասան փաշա ։ — Հալէպի մէքթուպճի ընտրեցաւ Սուրիոյ Մէքթուպճի Խօմէր Ալի էֆէնտի ։ — Սուրիոյ Մէքթուպճի անուանեցաւ Հալէպի Մէքթուպճի Ճէլալ պէյ՝ Սանիյէ Միւթէմայիզի աստիճանաւ ։ — Կիւմիւշխանէի նախնական դատարանի պատժական բաժնի նախագահ կարգեցաւ Ամասիոյ նախնական դատարանի պատժական բաժնի նախորդ նախագահ Ճէմալէտտին պէյ, փոխանակ Ապտիւլ-Րահման էֆէնտիի, որ ի Մէնթէշէ փոխադրեցաւ ։ — Միւմիւքանի աստիճան՝ Պալտտի ոստիկանապետ (ալայ-պէյի) Խաճիմ պէյի ։ — Երրորդ աստիճանի Մէճիտիյէ պատուանշան՝ Ատապազարի գայմագամ Մէհմէտ Նէչէթ էֆէնտիի ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

= Գաղղիոյ հանրապետութեան նախագահ Գ. Գարնօ՝ ամսոյս 12ին կէս գիշերն 50 վայրկեան անցած, մեռաւ ի Լիօն, ուր երկու օր յառաջ գնացած էր Արուեստահանդիսին ատթիւ ։ Գ. Գարնօ կէս գիշեր ատեն քաղաքին արքեպիսկոպոսն ընդունէր, և նորա մեկնելէն կէս ժամ ետքը դարձեալ կոչել և վերջին օծման արարողութիւնը կատարել տուեր է ։ Գոհ եմ բարեկամացս աստ գտնուելուն համար, ըսեր է Գ. Գարնօ, երբ բժիշկն ծանուցեր է թէ բարեկամքդ աստ են ։ Մահուան գոյժն քաղաքին մէջ լսուելուն պէս, բոլոր խանութներն փակուեր, և փողոցները խուռն բազմութեամբ լցուեր են ։ Նախարարք հեռագրով առաւօտ Լիոնէ Փարիզ վերադարձան, և Գ. Գարնոյի մարմինն ի Փարիզ Էլիզէի պալատը փոխադրեցաւ ։ Ի վշտակցութիւն գնացողներու համար պալատան մէջ դրուած 7 տոմարք ստորագրութեամբք լցան ։ Նախարարք ծերակուտի և երեսփոխանական ժողովոյ նախագահաց հետ խորհրդակցեցան ։ Իտալիոյ ազգային խորհրդարանը փակուեցաւ ի նշան սգոյ ։ Փարիզի Պօրսան և թատրոնք գոցուեցան ։ Ի Վիէննա Աւստրիոյ կայսեր թիկնապահն գաղղիական դեսպանատունն գընաց ի վշտակցութիւն ։ Փարիզի ռուսական, աւստրիական և իտալական դեսպանք ցաւակցութեան հեռագիր ուղղեցին առ տիկին Գարնօ ։ Երկրին ամէն կողմերէն վշտակցութեան հեռագիրք թափեցան առ տիկինն, մանաւանդ բնակարանք սգոյ դրօշակներ պարզեցին, և նախարարք խորհրդին այցելեցին տիկնոջ ։ Յուղարկաւորութեան հանդէսը վաղը պիտի կատարուի Փարիզի Նօթրը Տամ եկեղեցւոյ մէջ, և մարմինը պիտի ամփոփուի ի Բանթէոն ։ Ծովային ու ցամաքային զինուորութեանց սպայք ի սուգ պիտի մըտնան մէկ ամիս ։ Ռուսիոյ կայսրն հեռագրեր է առ տիկինն ․ « Կայսրուհին և ես յանկարծ սրտաբեկեանք՝ զձեզ յանհնարին վըշտացունող և զբոլանդակ Գաղղիա ի սուգ համակող այդ դժբաղդութեան վրայ ։ Մեր անչափ վըշտակցութիւնն և առ ձեզ համակրանքն կը յայտնեմք այսու ։ = Մահուան գոյժն երբ Կ. Պոլիս հասաւ ի պաշտօնէ, Օգոստ. Սուլթանին կողմանէ ձէյալ փաշա գաղղիական դեսպանատունն երթալով առաջարկեց՝ ի դիմաց Նորին Վեհափառութեան ցաւակցութիւն յայտնել Գաղղիոյ կառավարութեան և տիկին Գարնոյի ։ Բոլոր դեսպանք փութացան ի գաղղիական դեսպանատունն, և դեսպանատանց՝ դեսպանական

չոգենաւուց եւ գաղղիական նաւուց դրօշակք կէս պարզեցան ։ Այս առթիւ ի Բերա Սէնթ Լուիի եկեղեցւոյ մէջ Պատարագ մատոյց պապական նուիրակ Մ. Պօնէթթի ։ Գաղղիական դեսպանը Թուրքիոյ բոլոր գաղղիական հիւպատոսաց ծանուցանելով՝ պատուիրեց հոգեհանգստեան պաշտօն կատարել ի ներկայութեան գաղղիական հպատակաց ։ = Գ. Գարնօ ծնած էր 1837 ին. ուսմունքն աւարտելով 1863 ին, կուսակալութեան պաշտօն վարեց 1871 ին, եւ երեսփոխան ընտրեցաւ 1877 ին, հանրային շինուածոց նախարարի խորհրդական կարգեցաւ 1878 ին, ապա նախարար, եւ հրաժարեցաւ 1880 ին, նախարարապետ Գ. Տը Ֆրէյսինէի հետ. 1881 եւ 1885 ի ընտրութեանց առեն դարձեալ երեսփոխան ընտրեցաւ, եւ դարձեալ հանրային շինուածոց նախարար, եւ յետ այնորիկ ելմտից նախարար. 1887 ի Դեկտ. 2 ին հանրապետութեան նախագահ կարգեցաւ ։

Նոր ընտրութիւն կատարուեցաւ ամսոյս 15 ին չորեքշաբթի ի Վէրսայլ ։ Հեռագիրն հետագայ ծանօթութիւններն բերած է ։ Խորհրդարանը լի էր երեսփոխաններով եւ ունկնդրաց բազմութեամբ. դեսպանաց յատուկ տեղըն ալ բոլորովին գրաւուած էր ։ Ծերակուտի նախագահ Գ. Շալմէլ Լագուռ բացաւ ատեանը՝ ըսելով. «Ձեզ յայտնի է ժողովոյս գումարման պատճառ եղող տխուր դէպքն, որ զբովանդակ Գաղղիա ի սուգ համակեց, եւ տխրեցոյց բոլոր օտար տէրութիւնները»։ Ապա կարդաց նախագահական ընտրութեան օրինական յօդուածները, եւ ի քուէարկութիւն հրաւիրեց ։ 927 քուէթուղթք ցրուեցան ժողովականաց. 845 ժողովականք քուէ տուած էին. Գ. Գազիմիր Բերիյէ նախագահ ընտրուեցաւ 451 քուէով. ամէն կողմանէ երկարատեւ ծափահարութիւնք. քուէհամարի գործողութեննէն ետքը ժողովին նախագահն հռչակեց Գ. Գազիմիր Բերիյէի ընտրութիւնն ։ Ատեանը փակուելէն ետքը, բոլոր նախարարք նախագահական դահլիճն երթալով՝ ժողովոյն ընտրական տեղեկագիրն ընթերցան առաջի Գ. Գազիմիր Բերիյէի, եւ ժողովոյն նախագահն սրտաշարժ ատենախօսութիւն մ'ըրաւ ։ Հանրապետութեան նորընտիր նախագահ Գ. Գազիմիր Բերիյէ՝ արտօսրաթոր աչօք՝ պատասխանեց, եւ ապա զրահաւոր զօրաց առաջնորդութեամբ եւ նախարարապետին հետ արտաքին գործոց պաշտօնատունն գնաց, ուր զինուորական նուագախումբն Մարսէյյէզ քայլերգն նուագեց, եւ ազգային դրօշակն պարզեցաւ ։ Վախճանեալ նախագահին տրամադրութեան ներքեւ գտնուող զօրաց սպայք սանդուխին վրայէն ընդունեցին նորընտիր նախագահն,

= Ամերիկայի մէջ ալ մեծ ցաւով լսուեր է Գ. Գարնոյի մահը ։ Միացեալ Նահանգաց նախագահն, նախարարք եւ ազգային խորհրդարանն ցաւակցութեան հեռագիրք փութացուցեր են առ կառավարութիւնն Գաղղիոյ եւ առ տիկին Գարնօ ։

= Վախճանեալ Գ. Գարնոյի յուղարկաւորութեան ծախուց համար՝ 50000 ֆրանք որոշուեր է ։

= Թուլսոյ Մինոդն 3000 րուպլի զրկեց՝ Յունաստանի երկրաշարժէն վնասեալ թշուառաց ի նպաստ ։

= Ի Լոնտոն 14 տարեկան աղջիկ մը բերնով կը դայլայլէ կը դեղգեղէ, որ բնաւ չտարբերիր թռչնոց դայլայլիկներէն ։

= Մարոքի կառավարութիւնը վճարեց՝ Սպանիոյ տրուելիք պատերազմական հարկին առաջին մասն ։

= Ինչպէս Եւրոպիոյ այլեայլ կողմերն, նոյնպէս Ռումանիոյ մէջ վերջին օրերս յորդահոս անձրեւք եւ կարկուտն մեծապէս վնասած են երկրագործութեան,

= Ի Լոնտոն, ամսոյս 9 ին, մեծ հրդեհ մը պատահելով՝ 150 հազար լիրայի չափ վնաս եղեր է ։

= Զինաստանէ գրուեր է ի Լոնտոն բժշկական թերթի մը թէ՝ ճարոնցի բժիշկ մը Քիթա Սաթօ, որ երբեմն ի Գերմանիա տօքթոր Քոխի օգնականներէն է եղեր, ժանտախտին մէքրոպն գտեր է, որ բոլորովին տարօրինակ է եղեր ։

= Մեծ չոգենաւ մը՝ Օպոք անուն, ամսոյս 11 ին, Շէրպուրկի բայերն ուրիշ չոգենաւու մը ընդհարելով՝ ընկղմեր է, բայց ուղեւորաց ու նաւաստեաց ամէնքն ալ ազատեր են ։

= Ճարոնի Թօքիօ քաղաքի մէջ եւ շրջակայքն ամսոյս 10 ին ահագին երկրաշարժ պատահելով՝ բազում շէնքեր կործաներ եւ բազում մարդիկ մեռեր կամ վնասուեր են ։ Բազմաթիւ եւրոպացւոց բնակարանք եւ գերմանական հիւպատոսարանին ճայթեր եւ քանի մը տուն փլեր են, սակայն եւրոպացիներէ կորուստ չկայ ։

= Մարսիլէ ծանուցուած է թէ՝ Սիէրս ալ Փօլար բուսած տեղէն բազում ժայռեր Մօրիս նահանգի Պլանդա գիւղի վերայ գահավիժելով՝ բազում տուներ կործաներ եւ ճանապարհաց մէկ մասն փակեր են ։ Գիւղին բնակիչք կանխատեսութեամբ փախած լինելով՝ անվնաս մնացեր են, բայց լեռները կը բնակին՝ նոր վտանգէ մը փախելով։

= Տէրութեանց եւ իշխանութեանց կողմանէ Պիզմարք իշխանի ընծայեալ պատուանշանաց թիւն է 482, ըստ եւրոպական լրագրաց ։

= Գերմանիոյ մէջ այժմ 4 բժշկուհիք կան պաշտօնապէս ճանչցուած ։ Մին է օրիորդ Ակնէս Պլում, դուստր Պլում փաշայի, որ բազում տարիներ օսմանեան սպայակոյտին մէջ պաշտօն վարած է եւ արդ հանգստեան թոշակաւ Գերմանիա կը բնակի ։

= Վերին Ալզասի Միւնսթեր քաղաքի բողոքական քարոզչաց մին՝ Միւլէր անուն, Սթրազպուրկի մէջ խօսած մէկ քարոզին առեն Պապին անսխալականութեան վարդապետութիւնն յիմարութիւն անուանելով, հռոմէական եկեղեցւոյն դէմ հրապարակական նախատինք մ'ըրած ըլլալուն համար, նոյն քաղաքի հռոմէական կղերին բողոքականաց վրայ՝ միօրեայ բանտարկութեան դատապարտեցաւ ։

= Անցեալ Մայիս ամսոն յոյժ ձախող եղած է Սպանիոյ ցլամարտկաց համար ։ Ութ ցլամարտիկք սպանուած են ցուլերէն, յորս է մեծահռչակն Էսպարթէրօ, որ 28 տարեկան երիտասարդ մ'էր, եւ ցարդ 354 ցլամարտութեան մասնակցած եւ 976 ցուլ սպաննած էր ։

= Սաքսոնիոյ եւ միանգամայն Եւրոպիոյ վաղեմի սրճարանն Լայպցիկի Թիլչերկասէ փողոցին մէջ կը գտնուի՝ Գաֆէպաում անուամբ, որ այս տարի հաստատութեան 200 րդ տարեդարձը պիտի տօնէ ։ 1694 ին Գրիսթօֆլէման անուն անձի մը ձեռամբ հաստատուած է ։ Թուրքիոյ մէջ առաջին սրճատունը բացուած է ի Կ. Պոլիս 1551 ին ։ Երկրորդը՝ Փարր Ասիոյ մէջ ուղեւոր վաճառականի մը ձեռամբ, որ խահուէն Յունաստանի մէջ ճանչցած էր, հաստատուեցաւ ի Լոնտոն 1652 ին ։

= Զօլայի Լուրտ անուն վէպին դէմ քարոզած են Հռոմայ ամէն եկեղեցեաց մէջ, հրամանաւ Պապին ։ Ակօսթինօ անուն երեւելի քարոզիչն ամբողջ Իտալիոյ մէջ պիտի շրջագայի այդ գրքին դէմ քարոզելու համար ։

= Մարսիլի մէջ նորապսակ կարտինալ Սանքօ, հացկերոյթի մը հրաւիրեալ էր, զոր Դուպայի մարքիզն կուտար իւր տան մէջ, ճաշին առեն մարքիզն ծանոյց թէ իւր դուստրն ուրիշ 27 օրիորդաց հետ կը հարսնանան Քրիստոսի հետ ։ Այդ 28 մանկամարդք որոշած են վանք մտնել եւ մայրապետութեան քողն զգենուլ ։ Դոցա մէջ կը գտնուի իւր խարտեաշ մազերովը ու գեղեցկութեամբ նշանաւոր եւ ցարդ ազնուական դասուն պարահանդէսներուն միակ փայլն եղող Բրատոյի Ակարուռօ կոմսուհին. նոյնպէս Ալսիտա կոմսուհին, Պիտու իշխանուհին եւ ուրիշ շատ երեւելի ընտանեաց պատկանող օրիորդք ։

= Ի Զինաստան դեռ կը տիրէ ժանտախտն ։ Մեռելոց թաղման բաւական մարդ չգտնուելուն համար՝ ոստիկանք կը կատարեն այդ գործն ։ Բնիկք բաւական կը համարին կրօնական թափորներ կազմել եւ զոհեր մատուցանել ախտին բարձման համար ։ Բայց առողջապահական պաշտօնեայք զինուորական բժշկաց հետ կաշխատին ախտին առաջքն առնուլ ։ Մէկ եօթնեկի մէջ 500 հոգի հիւանդացեր եւ 400 հոգի մեռեր են ։ Անասունք ալ այս ախտէն կը բռնուին ։ 24000 ի չափ մուկներ սատակեր են 7 աւուրց մէջ ։ Կառավարութիւնն արգելեր է խոզի ու ձկան միսն ։ Փողոցներն գիշեր ու ցերեկ բուրումներ կընեն եւ տանց մէջ հոտաւէտ ծառոց ճիւղեր կը վառեն ։ Մեռելակիր դագաղք անբաւական լինելով՝ դագաղագործք գիշեր ու ցերեկ կաշխատին ։ Գանթոն քաղաքի մէջ 8 հոգիէ բաղկացեալ ընտանիքի մը 7 ը հոգին մէկ աւուր մէջ մեռեր են ։ Նոյն քաղաքի մէջ օրը մինչեւ 800 հոգի մեռեր է Մարտ ու Ապրիլ ամսոց մէջ ։

= Լրագիր մը տպագրական սխալներէ զերծ ըլլալու համար ինչ պէտք է ։ – Գերմանական մեծ տպագրատան մը տնօրէնը պատասխանելով այս հարցման՝ սա պայմանները կառաջարկէ ։ 1. հեղինակն ուղիղ գրէ. 2. ուղիղն ալ ընթեռնլի կերպով գրուած ըլլայ. 3. գրաշարը տառերու դարակներուն մէջ սխալ տառեր դրած չըլլայ. 4. շարած առեն սխալ տառ չառնու. 5. առածն ուղիղ շարէ. 6. սրբագրիչը սրբագրութիւնն ուղիղ ընէ. 7. գրաշարն առաջին սրբագրութիւնն անսխալ ուղղէ. 8. սրբագրիչն երկրորդ սրբագրութեան առեն լաւ կարդայ. 9. գրաշարն այդ երկրորդ սրբագրութիւնն ուղիղ պատրաստէ. 10. վերընթերցումն ուղիղ կարդացուի. 11. ընթերցողն առ այդ պէտք եղած ժամանակն ունենայ եւ չաճապարէ. 12. ուրիշ կէտեր, որոց կանոնաւորապէս լինել տանիլ պէտք է. – Հետեւապէս՝ լրագրաց ընթերցողք այս դժուարութեանց վրայ գաղափար ունենալով, լրագրի մը մէջ եթէ հանդիպին մէկ կամ երկու տառասխալի, չպիտի այպանեն կամ անսխալ լրագրի մը յարգը ճանչնալ պիտի սորվին ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Կ. Պոլիս 18 Յունիս 1894

Օսմանեան Քօնսօլիտէ	26-37
Րումէլիի Երկաթուղի Ֆրանք	124-
Թրամուէյ	Լ. Օ. 595-

Օսմանեան լիրան 100 ղրուշէն

Մէճիտիյէ	107-38
Մէթալիք	97-
Հինգնոց	102-
Վեցնոց	103-
Րուպլի Թղթադրամ	8-50
Թաֆիյէ	18-
Ռուսիոյ Բոլ	89-35
Գաղղիական լիրա	87-15
Անգղիական »	110-7
Գրիմից	51-15

ԿԻՆՆ՝ ԻԲՐԵՒ ԱՄՈՒՍԻՆ

Հեղինակ՝ ՔՐՈՖ. ՃԷՕՄԱՆ ԴԻՒՆՆԷՐ

Թարգմանեց Գերմաներենէ Մ. Կ. ՆԱՃԻԿԵԱՆ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Գլ. Ա. Կնոջ՝ իբրեւ բնական էակ՝ առն համեմատ մարմնական եւ հոգեկան [illegible] ունեցած դերը : — Գլ. Բ. Կազմական [illegible] մէջ կնոջ բնական կեանքը եւ անոր [illegible] մարմնական եւ հոգեկան [illegible] եւ իրաւունք : — Ամուսնութիւն : — Գլ. Գ. Նախապատմական կնոջ՝ իբրեւ ամուսին՝ ունեցած կոչումն : 1. [illegible] եւ քաղաքական նախապատմութիւն [illegible] : 2. [illegible] նախապատմութիւնը :

Գլ. Դ. Ամուսնութիւն. — Ա. [illegible] · Զաւակաց · Ցղութիւն · Ծնունդ · [illegible] ։ Բ. [illegible] — Գլ. Ե. Զգայարանքն կամ Աւանդապահութիւն (hysterie) :

Կազմեալն 17 ղրշ.

Էջ, 440. — Թղթակազմն գինն է $12\frac{1}{2}$ ղրշ.

(Կազմեալն [illegible]) գինն է 25 ղրշ. ամէն գրավաճառաց քով :

ՆՈՐԱՎԷՊՔ

Ս. ԴԱՅՐԴՃԵԱՆ

Ինը հրահանգիչ, զբօսացիչ եւ հետաքրքրական վէպեր՝ համեստ վէպեր՝ ընթերցման արժանի՝ կը պարունակէ, որք են՝ Միշտ կինն. – Մեծ Յուսախաբութիւն մը. – Մայրիկը. – Թշուառ Մայր մը ի դատարանի ։ – Երկու Յանցաւորք. – 376494 թիւն. – Ակռայի մը համար. – Անկեղծ Սէր. – Խենդը ։

Ինն ՎԷՊ 3 ղրուշի ։ – Ամէն գրավաճառաց, ինչպէս նաեւ ջրավաճառ Պօղոս եւ Յակոբ աղայից քով կը վաճառուի ։

ՄՕՐԴ ԸԼԼԱԼՈՒ ՄԻՋՈՑԸ

կամ

Կեանքի մէջ յաջողելու ճամբան

Կարեւոր եւ օգտակար երկասիրութիւն Պ. Ա. Կ. Մէքլէմեանի ։ Գեղեցիկ տպագրեալ եւ կազմեալ ։ Գին ընտիր քարթօնէ կազմեալի՝ 8 ղրշ. ոսկեզօծ եւ փառաւոր լաթակազմի՝ $12\frac{1}{2}$ ։

ԱՅԼԵՒԱՅԼՔ

ԽԽ Արենանուազութիւն : – Այս բառը բժշկական գրութեանց մէջ շատ կը գործածուի եւ կը նշանակէ արեան աղքատութիւն : Ամէն ժամանակ հիւանդութիւն մը չէ այս՝ բառին բուն նշանակութեամբ ։ Տեսակ մը տկարութիւն՝ որ սուր հիւանդութեանց շատերուն մէջ կը պատահի յաճախ, վասնզի այս տեսակ հիւանդութեանց գրեթէ ամենուն մէջ կը տեսնուի որ արիւնը, աւելի կամ նուազ կերպով աղքատացած է ։ Կը տեսնենք անոնք մարդիկ, որք կորուսած են իրենց ույժը, դեղնած են, նիհարցած են, բայց նոյն վրայ մասնաւոր հիւանդութիւն մը չգտնուիր ։ Այդպիսիք պարզապէս սակաւարիւն անձեր են. այսինքն՝ իրենց արիւնը աղքատացած է ։ Կարելի է նաեւ չափազանց սակաւարիւն լինիլ առանց կորուսանելու առողջութեան երեւոյթն եւ առանց նիհարցած ըլլալու : Թէ՛ պարզ եւ թէ՛ վտանգաւոր հիւանդութեան մը առաջնորդող արիւնանուազութեան գոյութիւնը կը հասկցուի չափազանց դժգունութեամբ մը. այսու ամենայնիւ կան անձեր ալ, որոց երեւոյթը գոհացուցիչ է, բայց իրենք սակաւարիւն են ։ Այն անձինք՝ որք կատարեալ առողջութեան տէր չեն, անտարակոյս իրենց արիւնն ալ աղքատացած է ։ Այդ անձանց օգտակար կըլլայ կազդուրիչ եւ զօրացուցիչ դեղեր առնուլ. որպիսիք են երկաթախառն դեղեր, քինքինա, գինի. նոյնպէս բացօթեայ վայրաց մէջ մաքուր օդ շնչել, յոգնութիւններէ եւ ամէն տեսակ չափազանցութիւններէ հեռի մնալ ։ Թեթեւ լուծողականներն ալ յանձնարարելի են այս պարագային մէջ ։ Ասոնով դիտել տալ կուզեմք թէ ժողովրդեան մէջ կարծիք կայ որ աղքատները երբ հիւանդանան, մեծ մասամբ կը մեռնին կամ ծանրածանր հիւանդութեամբ օրերով չեն կրնար ելնել անկողնէ. իսկ հարուստները շուտով կապաքինին ։ Ասոր է ահա պատճառն ։ Հարուստք ի սկզբանէ իրենց սնունդով արիւնը զօրացուցած են եւ կրնան դիմանալ հիւանդութեանց եւ կամ վանել զայնս. իսկ աղքատք իրենց սննդեան անկանոնութեամբ կանխաւ ենթարկուած լինելով արիւնանուազութեան, եւ զայն անխնամ թողած լինելով չեն կրնար դիմանալ հիւանդութեան եւ շուտով կը կքին ։

ԽԽԽ Կատաղութիւն (դուստր) : – Կատաղութիւնն մասնաւոր անասնոց յատուկ սոսկալի ախտ մ'է ։ Սոյն ախտին՝ –առանց ուրիշէ մը փոխանցուած ըլլալու – ինքնին յառաջ գալը դեռ չէ գիտցուած ։ Խեղճ շունը սոյն ախտէն վարակուած լինելը կը հասկընայ, ինքզինքը տկար կըզգայ, կը յուզուի, եւ եթէ տան մէջ է՝ հեռու տեղ մը փախչիլ կուզէ. որովհետեւ կը վախնայ թէ՝ մի՛ գուցէ խելակորոյս լինելով, իւր տիրոջ վրայ յարձակի. ահա այս պատճառաւ տունէն չուել կուզէ. սակայն երբեմն հակառակ իւր կամաց չկրնար փախչիլ ։ Պառկած տեղը կը մնայ, կուզէ քնանալ, սակայն չկրնար. եթէ քնանայ իսկ քիչ մը, շուտ մը կարթննայ. եթէ տէրը կոչէ զինքը՝ չերթար, այլ հեռու կը փախչի. փախած տեղն ալ անհանգիստ լինելով՝ դարձեալ իւր պառկած տեղը կը վերադառնայ ։ Տակաւ առ տակաւ աչքերն իւրեանց փայլն կը կորուսանեն ու սոսկալի երեւոյթ մը կառնուն. բերնին լորձունք կըհոսի. կլափէ կըռուիլ անոնք եղանակաւ մը որ՝ իբր թէ դէմը բան մը կայ ։ Բնոյ մէջ կը

վախնայ . եթէ սոյն ախտի ուրիշ մը վարակուած է , նախապէս զինքը խածնող շան պատկերը կը կարծէ տեսնել , որով փողոցի շանց վրայ կը յարձակի ու կըսկսի պոռալ , ձայնը ոռնալոյ նման կոկորդէն հանելով : Ո՛չ ուտելու կ'ուտէ եւ ո՛չ ջուր կը խմէ . երբեմն ջրոյ վրայ կը յարձակի , սակայն չկըրնար խմել եւ կը վախնայ : Այնուհետեւ , ուտելու չվարժուած բաները կըսկսի ուտել . ինչպէս՝ քար , հող , խոտ , տերեւ , մորթ , եւ այլն . երբեմն իւր պոչը կամ սրունքը կը փրցընէ : Վերջապէս՝ տեղէն կելնէ . գլուխը խոնարհած , պոչը վեր բարձրացուցած , լորձունք ի բերան եւ աչերը տեղ մը սեւեռած կը վազէ . ահա այսպէս ձոր մը կամ փոս մը գտնելով՝ անդ կը սատկի . եւեւի ոտքերն անդամալոյծ կը լինին եւ ապա կը սատկի : Վերոյիշեալ բաներն հինգ օրուան մէջ կը լինին . հինգ օրէ աւելի կարող չէ ապրիլ : Շան մը վրայ եթէ կատաղութեան նշաններ տեսնուին՝ տեղ մը արգելելու է . եթէ ամբողջ շաբաթ մը ապրի՝ կատաղած չէ : Եթէ կատաղած շան մը անդամները զննեմք՝ նախ եւ առաջ ստամոքսին մէջ բնականէն տարբեր բաներ կը տեսնեմք . ինչպէս՝ արիւնով լի ծառի բեկորներ , քար , հող եւ սոանց նման բաներ , որով կատաղի լինելուն տարակոյս չմնար . ուղեղը արիւնաթաթախ կը լինի . եթէ սոյն ուղեղէն նապաստակի մը պատուաստեմք , նապաստակը կը կատղի եւ տասն երկու օրէն կը սատակի : Կատաղութիւնն յառաջ բերող թունաւորիչ տարրն՝ լորձունքին եւ ուղեղին մէջ կը գտնուի : Ահա այս պատճառաւ է որ կատաղի շունէ մը խածուած մարդիկ կամ անասունք կը վարակուին սոյն սոսկալի ախտէն : Կատաղի շունէ մը խածնուելէ յետոյ , եթէ մարդս դեռ չկատղած դարմանուի՝ կը բժշկուի . բայց եթէ ամենափոքր կատաղութեան նշան մը տեսնուի իւր վրայ՝ դարմանիներն անօգուտ կը լինին : Կատաղի շունէ մը խածուած , սակայն դեռ չկատղած մարդ մը այժմ շնորհիւ հանրածանօթ տօքթօր Բասթէօրի գիւտին կը բժշկուի : Տօքթօր Բասթէօրի գիւտն ուրիշ բան չէ , այլ՝ կատաղած անասնոյ մը թունաւորիչ տարրն՝ ուրիշ անասնոց պատուաստելով բարեփոխել . սոյն բարեփոխեալ թոյնով է որ կը պատուաստին եւ կը բուժին խածուած մարդիկ : Եթէ մէկը կատաղի շունէ մը խածուի՝ առանց ժամանակ կորսնցնելու գէթ նախնական դարմանն ընել պէտք է . նախ պէտք է վէրքը լուալ , յետոյ կրակի միջոցաւ կարմրած երկաթի կտորով մը կամ կիզիչ դեղերով այրել վէրքը : Շուներն ալ այս կերպով կը դարմանուին :

Հ. Թագւորեան

ԱՂՔԱՏՆ ԱԼ ԿԸ ՍԻՐԷ

Րօպէրթ ի Լոնտոն յայտ հանրածանօթ էր քաջասրտութեամբն : Ի վտանգի եղող հարիւրաւոր անձանց օգնութեան ձեռք կարկառած էր : Հրդեհի ամեհի բոցերէ ողջ առողջ դուրս կը քաշէր հիւանդ ծերեր , նորատի մանուկներ : Թայմըզի մէջ գլխիւածով խեղդուելու վտանգի մէջ գտնուողներ՝ Րօպէրթի քաջասրտութեան շնորհիւ իսկոյն կը փրկուէին : Որքան որ մարդկութիւնն միշտ բարերարաց նկատմամբ ապերախտ եղած է եւ կըլլայ , բայց միշտ առ բարերարն հոգեկան ձգտում մը կունենայ եւ սքանչանօք կը նայի : Րօպէրթի վայելած համբաւն շատ մեծ էր . զինքն ունեցած համբաւէն նկատելով կը կարծուէր թէ յայտ հսկայ եւ փառաւոր մէկն է . բայց բոլորովին հակառակն էր . դժգոյն դէմքն , մարած աչերն , տկար կազմն՝ զինքն տեսնողաց կարծել կուտային թէ Րօպէրթ թոքախտաւոր մ'է , եւ այսպիսի կազմուածք ունեցողէ մը նոյնքան անձնուիրութիւն ու քաջասրտութիւն բոլորովին անհաւատալի կը թուէր : Սակայն Րօպէրթ երբ ի վտանգի կը տեսնէր զոք , գոգցես իսկոյն կերպարանափոխ կը լինէր : Այլ եւս նոյն դժգոյն եւ մարած աչերով Րօպէրթ չէր . տարօրինակ այժ մը , զօրութիւն մը կառնոյր իսկոյն եւ մեծ փրկութիւններ կը գործէր : Բանի՛ սքանչանօք կը դիտեմք աղքատիկ այլ քաջարի անձեր : Թագուհին զՐօպէրթ ազատութեան փառաւոր նշանով մը պատուած էր :

* *
*

Օդն շատ գեղեցիկ էր . Մայիս ամսոյ վերջերն գիշեր մ'էր : Թայմըզի վերին ափանց մօտ հազարաւոր նաւակներ հաւասար արագութեամբ մերթ վար մերթ վեր կը սահէին : Մթութեան մէջ գետոյն վրայ բացուած ճերմակ ակօսներն յայտ ակնահաճոյ էին , թիերու ձայնն ջրոյ վրայ շատ տխուր էր : Ամէն կողմ անդորր ներդաշնակութիւն մը պատած էր . նաւակներէն դուրս կը ցատկէր մերթ քըքիջ մը , մերթ երգի մը վերջին մասն . մերթ բարձրաձայն խօսակցութեան կիսկատար բառեր : Լուսինն նոյն գիշերի հրապուրանաց լրումն էր : Այս խոշոր եւ մշտավառ լոյսն իւր հրապուրիչ ճառագայթներն Թայմըզի վրայ շրջող նաւակաց վրայ արձակած էր : Ուրախութեան ու բերկրութեան մը երկարատեւութիւնն դուն ուրեք կը պատահի : Հոգւոյն հատորն կորուսանող մօր մը կըսկիծն , հարուստ բարերարի մը սուղ ժամանակի մը մէջ աղքատութեան ճիրաններուն մատնըւելն յիշեցնել կուտան մեզ թէ ո՛չ ինչ տեւողական է , եւ այս ոչտեւողականութիւնն մեր ամենեցունցս վրայ դարկած է իւր աղեցիկ դրոշմն : Ահա այս պատճառաւ թշուառ է մարդկութիւնն : Բնութիւնք մը՝ որ այսօր երջանկութեան անդորր բուրումներով կօրօրուի , վաղիւ թերեւս աշխարհի թշուառագոյն էակաց մին լինի : Սոսկմամբ կը յիշեմ մօր մը սրտաճմլիկ լացն ու կոծն իւր վաղամեռիկ որդւոյն վրայ , որ մի քիչ օր յառաջ իւրեանց մէջ բերկրութեամբ կը խայտար : Այս ընդհանուր եղող օրէնքէն ո՞վ կրնայ խուսափիլ : Մինչդեռ ամէն նաւակներէ միայն ուրախութեան ու խայտանաց շչուկ էր որ լսելի կը լինէր , ահա բարձրաձայն օգնութիւն կը դոչէին նաւակէ մը : Գետին հոսանքին մէջ կը շարժէր մէկն . լողալ եւ հոսանքին զօրութեան դէմ դնել կը ջանար . տկար բազուկներ գետին երեսն կը յուզէին : Մարդու մը ի վտանգի եղած պահուն բրած ճիգերուն տխրատեսիլ տեսարանն տեսնել ու չզգալ կարելի՞ է : Հովէն , ջուրէն , կրակէն օգնութիւն կը հայցեմք : Մեր կորստեան պատճառ եղող տարերաց սիրտն կը կակղեմք : Նաւակներէ ելած աղիողորմ ձայներն միշտ կը բարձրանային . ամբողջ բազմութեան մէջ յուզում մը կար . խնդիրն անձի մը փրկութեան վրայ էր . ո՞վ պիտի նետուէր գետին հոսանքին մէջ եւ ազատէր կորսուեալ մը : « Միակ աղջիկս ազատողին՝ 100 ոսկի » կը պոռար ծերուկ հարուստ մը նաւակէ մը . ո՛չ ումեք լսելի կը լինէր այս հրաւէրն : Մեռելական լռութիւն մը պատած էր բազմութիւնն . միայն կորստեան վտանգի մէջ գտնուող եւ բազմութենէն բաւական հեռացող աղջկանն ի զուր բրած ջանից շչուկն էր որ կը լսուէր : Հայրական ձայնն 1000 ոսկի կը խոստանար աղջիկն ազատողին : Բանի՛ տարօրինակ է մարդկութիւնն , ինչո՞ւ անմիջապէս այդ մեծ գումարն աղջկան ծովն ինկած պահուն չէր առաջարկած , եւ յետոյ երբ վտանգն մեծցած էր՝ կառաջարկէ : Դրամն միշտ եւ ամէն պարագայի մէջ սիրելի է քան մեր հոգեհատորներն :

* *
*

Բազմութենէն քիչ մը վար ամայի կողմէ մը տկարակազմ մէկն գետն նետուելով՝ աղջկան քով կըշտապէր : Ցայտնի էր թէ քաջ լողացող մ'էր : Բազմութիւնն սրտատրոփ կը դիտէր այս յուզիչ տեսարանն , եւ ոմանք կը ցաւէին որ վերջինն ալ աղջկան պէս պիտի կորսուի 1000 ոսկւոյ համար : Անծանօթն վերջապէս կարողացած էր հասնիլ աղջկանն , եւ բռնելով զնա՝ երկուքն ալ հոսանքին ալեաց մէջ կորսուեցան եւ բազմութեան աչքէն անյայտ եղան : Անշուշտ ներկայք կը կարծէին թէ երկուքն ալ մեծ հոսանքէն քշուելով տարուեցան : Սակայն կասկածնին իսկոյն փարատեցաւ . վայրկեան քիչ յետոյ ազատիչն աղջիկն գրկած եզերքն կը հանէր : Բանի՛ ուրախութեամբ ու ցնծութեամբ կը գրկեն ծնողքն իրենց միակ աղջիկն , որ աչերն բացած « ո՛հ , ազատի՛չս » կը թոթովէր : Աղջկանն ազատիչն՝ վեհանձն Րօպէրթ էր , որ իւր պաշտօնն կատարելէ յետոյ լոյս տուած էր : 1000 ոսկին վճարելու համար աղջկան հայրն ի զուր կը փնտռէր զՐօպէրթ : Մինթէ վեհանձն մարդիկ կրնա՞ն բարեգործութեան մը կամ քաջասրտութեան մը համար ո՛րեւիցէ փոխարինութիւն ընդունիլ :

* *
*

Մեծատուններէ ու ընչաւէտներէ վաղվաղակի կը մոռցուին անշուք էակներու կողմէ եղած մեծագործութիւնք : Լօրտ Ճօն Րաունըրն՝ իւր աղջկան ազատչին դոյութիւնն իսկոյն մոռնալով՝ բազդին մէկ քմահաճոյքին տուաւ նորա ազատիլն : Լօրտ Ճօն Րաունըրն յայտ անտարբերութեամբ կը խօսէր առ իւր աղջիկն՝ ազատչին վրայ , իբր հասարակ մահկանացուի վրայ . սակայն աղջիկն միշտ ակնածութեամբ կը յիշէր զնա :

* *
*

Րօպէրթ հարուստ չէր . հայրենի դոյղն ժառանգութեամբ մը գրեթէ չքաւոր կապրէր : Միակ փափաքն էր բարիք ընել . աշխարհի մէջ ասկէ զատ ո՛չ ինչ կերեւակայէր : Սակայն տակաւ առ տակաւ կը կորուսանէր առողջութիւնն : Հեղեղի , հրդեհի եւ այլ աղէտի պատահարաց ժամանակ բրած անձնուիրութիններն զինքն կը հիւծէին : Այն վեհ եւ ազնիւ հոգին ու սիրտն՝ մաշած ու յոգնած մարմնոյն մէջ յայտ կը տառապէին : Րօպէրթ միշտ տարօրինակ դողով կը յիշէր հարուստ Լօրտին աղջիկն , որոյ ազատիչն էր . անոր առ ինքն երախտագիտութեամբ հայիլն մեծ բերկրութեամբ կը մօտեցնէր ու կըհրճուէր : Հոգին կուզէր , սիրտն կը բերկրէր , սէր մը կըզգար առ նա . մինչեւ նոյն տարիքն չզգացած փոփոխութիւն մը կըզգայր : Րօպէրթ կը սիրէր Լօրտ Ճօն Րաունըրնի աղջիկն : Բանի՛ յիմարութիւն , քանի՛ անմտութիւն : Րօպէրթ կը սիրէր , բայց սիրուիլ երբեք չէր երազեր : Րօպէրթի սէրն պղատոնական էր : Րօպէրթի նման աղքատներ մինթէ բարձր զգացմունքներ չե՞ն կրնար ունենալ :

Րօպէրթ վերջապէս անկողին մնած էր : Մէկ կողմէ անյոյս սիրոյ մը մահացու ճիրաններն , եւ միւս կողմէ մարմնական տկարութիւններ զՐօպէրթ կը մաշեցնէին եւ միշտ մահուան կը մօտեցնէին : Բանդումի ու աւերումի երկուստեք էր . հոգեկան եւ մարմնական . Րօպէրթ մահուան մօտ լինելն կըզգայր . քովն միայն պառաւ մը կար խնամող . վերջին վայրկեաններուն մէջ դէթ Լօրտին աղջիկն վերջին անգամ տեսնելու քմահաճոյքն ունեցաւ : Երկտող մը ղրկեց առ նա :

* *
*

Դրեթէ քառորդ մը վերջն , Լօրտ Ճօն Րաունըրնի աղջիկն՝ Րօպէրթի պառկած անշուք սենեակին դրան սեմին վրայ կանգնած՝ վեհերոտ օրհասականին կուզղէր իւր խօսքն եւ կըսէր .

— Զիս տեսնել ուզած էք :

Րօպէրթ՝ որ հազիւ ապրելու մէկ կամ երկու վայրկեան ունէր , յայտ մեղմիւ կը պատասխանէ .

— Այո՛ , որ դքեզ դետէն հանելու առեն աչքդ աչերուս հանդիպեցաւ , դքեզ սիրեցի , ո՛հ , դիտեմ թէ խենդ մ'եմ , բայց ի սէր Աստուծոյ ըսէ որ դու ալ զիս կը սիրե՞ս . ըսէ որ հանգիստ մեռնիմ :

Աղջիկն բոլորովին զարմացած՝ կը դողէ .

— Աղքատն ալ կը սիրէ՛ ,

Արդէն Րօպէրթ ո՛չ եւս էր , եւ աղջկան այս բացագանչութիւնն լսած չէր : Րօպէրթ մոռցուեցաւ իւր քաջագործութեանց հետ :

Մ. Դայըզճեան

ՍԿԶԲՈՒՆՔ
Նիւթական Իմաստասիրաց
ԵՒ
Քրիստոնէայ Աստուածաբանից

Ուրփայի Առաջնորդ Գեր . Տ. Խորէն Ս. Եպիսկոպոս Մխիթարեան գրած է , նիւթապաշտից փաստերն ու ապացոյցներն հերքելու ջանասիրութեամբ , ըստ իւր եկեղեցական բարձր կոչման : Գինն է 5 ղրուշ : Կը վաճառի բոլոր Հայ գրավաճառաց եւ Պաղչէ-գարու ջրավաճառ Պօղոս եւ Յակոբ աղայից խանութներն : - Կեդրոնատեղին է՝ Փունջ լրագրոյ գրասենեակն , Կ. Պոլիս Պալըգպազար՝ Նաֆիյէ խան վերի յարկ Թ. 16 :

Պատկերազարդ Նոր Կտակարան . - 100 հատը՝ 10 ղրշ : Վաճառման կեդրոնատեղին է յիշեալ գրատունը :

Ուսումն Քրիստոնէական Հաւատոյ : - Յօրինեաց Սահակ Ա. Խանճեան : Վաճառուեալ ի Կրօնական ժողովոյ : Գին՝ 60 փարայ :

ՍԱՂՄՈՍ ԴԱՒԹԻ
Տպագր . Միհրան Յ. Փափազեան
Գինն է 4 ղրուշ , եւ վաճառման կեդրոնատեղին է Միհրան Յ. Փափազեան գրատուն Զագմագճըլար , Զիւմպիւլլիւ խան , Թիւ 21 , 22 .

ԼԵՒՈՆ ՏՕԼՍՏՕՅԻ
ԿՐԷՅՑԵՐԵԱՆ ՍՕՆԱՏ
Թարգմանեց
Խորէն Տ. Վարդապետ Սեփանեան

Նշանաւոր փիլիսոփային սոյն իմաստասիրական աշխարհահռչակ երկը կոկիկ ու հարազատ թարգմանութեամբ Հայերէնի վերածուելով՝ Պաղտատլեան մաքուր տպագրութեամբ հրապարակ հանուած է այս անգամ եւ կը վաճառուի յօգուտ Միացեալ ընկերութեանց վարժարաններուն : Ամէն որ փութալու է այս գրքէն հատ մը ունենալ իւր թանգարանին մէջ , որովհետեւ տխրժալի ընթերցման մը հաճոյքէ զատ բազմարդիւն հաստատութեան մ'ալ օգուտ ընելու գոհունակութիւնը պիտի վայելէ : Գին 5 դահեկան : Սովորական զեղչ՝ շատեկ գնողներուն : Կը գտնուի ամէն գրավաճառներու քով : Կեդրոնատեղին է Հայոց Միացեալ ընկերութեանց գրասենեակը , Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցի Ղալաթիա .

PILULES HOLLOWAY
ԴԵՂԱՀԱՏՔ ՀՈԼԼՕՈՒԷԻ

Լեարդի , ստամոքսի եւ աղիքներու ամէն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահատը , եւ ամէն ջղային տկարութեան , ուժաթափութեան եւ տխրութեան համար . կը ջնջէ եւ անհետ կընէ ամէն տեսակ անչափաւորութեանց հետքերը : Սրտի եւ երիկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մը ունի . արիւնը մաքրելով՝ նորա խանգարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ եւ դրդրելով կենսական գործարանները կը զօրացնէ : Իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբ սրտախառնութիւն , կծուութիւն , մաղձային հիւանդութիւններ , որովայնի մէջ ցաւած կաղեր , գլխի ցաւեր կվանէր , մարսողութիւնը կչափաւորէ , եւ մարմինը մաքրելով բոլոր այն աղտեղութիւններէ որ շատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կըլլան , առողջ ուժեղ եւ բնական դիրքը կդնէ .

ONCUENT HOLLOWAY
ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈԼԼՕՈՒԷԻ

Մորթային հիւանդութիւն եւ վէրք բուժելու մասին ունեցած պալսամական յատկութեանը չհաւասարիր ընաւ ուրիշ դեղ մը . հին կամ նոր թունաւոր վէրքեր , ուռեցք , քաղցկեղ (չիբիփկնջէ) , սրունից եւ ստեանց վէրքեր կա՛մ բոլորովին կանցնին եւ կա՛մ կլաւանան . օգտակար է նաեւ հարբուխի , հազի , երախ բարախման , մանաւանդ յօդացաւ (եէլ) ըսուած հիւանդութեան : Իւր կազդուրիչ եւ զօրաւոր ազդեցութեամբը խոյլ (սըրաճա) հիւանդութեան ապականիչ զօրութիւնը ի՛նչ աստիճան որ ըլլայ կը դիմադրուէ :

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ , որ կը գտնուի ամէն դեղավաճառներու քով , եւ մասնաւորապէս Պաղչէ-գարու Թաշ-խանի կողմերը Պ. Դասպարեանի դեղարանը , Թիւ 7 , կը ծախուի :

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հեղինակն տօքթօր Հոլօուէ , ի Լոնտոն Օքսֆօրտ փողոց Թիւ 533 :

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԷՐ
Հ · Մ · ԱՂԱՃԱՆԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԿԱՐԱՊԵՏ ՊՕՊԷՐԵԱՆ
Կ. Պոլիս Զիւմպիւլլիւ-խան Թ. 18-19